

N:o 158.

Af herr **E. G. H. Åkerlund**, om afsättande af medel för bildande af en fond till beredande af lättnader för mindre bemedlade att förskaffa sig egna hem och egna jordbruk m. m.

Sedan man numera synes kunna ega förhoppning derom, att arbetareförsäkringsfrågan hos oss skall finna en lycklig lösning och sålunda ett viktigt statsintresse blifva tillgodosedt, vågar jag upptaga en dermed enligt min tanke nära sammanhängande fråga, hvilken jag tillförene haft anledning beröra uti motiveringen till en af mig inom riksdagen väckt motion, nemligen den att på ett kraftigt sätt söka komma så många som möjligt af de mindre bemedlade inom landet, hvilka åstunda, men ej förmå förskaffa sig egna jordbruk och egna hem, till bistånd genom billiga, delvis räntefria lån och möjligen äfven på annat sätt.

Jag anser denna fråga, såväl som de öfriga åtgärder, hvilka kunna vidtagas för att utan ruinerande vilkor bereda tillfällen för dessa medborgare att förskaffa sig sådan egendom, stå i ett mycket nära sammanhang med arbetareförsäkringsfrågan, emedan derigenom antalet af dem, hvilka komme att kräfva statsunderstöd utan vidare, säkerligen i hög grad skulle inskränkas, ty såvida all erfarenhet härutinnan ej sviker, kan man våga påstå, att den sjelfständighet och trygghet, besittningen af den egna torfvan skänker, i allmänhet skall ersätta och komma egarne deraf att försmå den statshjelp, man med allt fog nu vill söka bibringa orkeslösa arbetare, men hvilken ändock alltid lär få en anstrykning af nödhjelp.

Man kan skäligen ifrågasätta, huruvida en lycklig lösning af vår tids stora sociala frågor kan emotses, derest utvecklingen ostörd fortgår såsom den med allt snabbare fart gjort under de senare decennierna, så att nemligen storkapitalistiska, ofta kosmopolitiska konsortier alltmera underlägga sig staternas reelaste tillgångar, ty ehuru arbetsklassernas ekonomiska vilkor i allmänhet under denna tid förbättrats — ett förhållande, som möjligen kan komma att fortfara, intill dess antalet arbetsgifvare hunnit blifva fåtaligare än nu — tilltager synbarligen bland dessa klasser obelåtenhet och missnöje med rådande förhållanden, och man må blunda än så mycket för de mäktiga rörelserna bland de stora folklagren eller vidtaga goda och rättvisa åtgärder för att afhjelpa nöd och elände bland dem, så synes mig dock allt peka dithän, att hvarken det ena eller det andra länge skall hjälpa, derest antalet af de egendomslösa i samhället relativt till folkökningen tilltager i lika hög grad, som under de senaste årtiondena varit fallet.

Man oroas af socialismens utbredning, och detta med rätta, ty trots de medel, som hittills användts för att bekämpa densamma, har dess magt städse tilltagit och skall för visso växa, intilldess man ej längre endast med hån eller fruktan åser dess utveckling, utan finner sig deruti att äfven ur dess grumliga källor tillgodogöra sig hvad som för folkets väl samt statens bestånd och lugna utveckling kan vara godt och nyttigt.

Jag kan visserligen under inga vilkor gilla en lära, som säger sig vilja bereda folken frihet genom att underkasta deras göranden och låtanden in i de minsta detaljer ett ständigt förmynderskap och på samma gång ett odrägligt våld — en sådan frihet skulle helt visst sluta samma dag som den började och den sista villan blefve endast värre än den första — men det oakadt tror jag för visso, att man bör taga mycken hänsyn till yrkandena på större delaktighet för folkens flertal uti inom staterna befintlig egendom, ty säga hvad man vill, så är det ostridligt, att ju flera, som ega något inom ett land utöfver dagspenningen till dagligt bröd, desto säkrare är det landets ställning och desto vissare motverkas just socialismen och dess afarter.

Kunde och ville statsmagterna därför städse intressera sig för, att inom städernas områden och vid industriella etablissement eganderätt till hus och hem med en dertill hörande täppa samt på landet derjemte till något mera jord derutöfver på billiga vilkor bereddes allt flera dugliga, aktningvärda och arbetsamma, ehuru i ekonomiskt afseende mindre lyckligt lottade medborgare, så vågar jag tro, det mycket der-

igenom skulle kunna vinnas för landets väl och bästa, ehuru naturligtvis flere andra billiga och rättvisa reformer ändock återstå.

För mig synes alltså, att, huru viktig arbetareförsäkringsfrågan än är, sträfvandena att bereda egna hem och jordegendom för allt flere af våra medborgare på för dem billiga villkor bör egnas minst samma hänsyn från statens sida och att det alldeles icke bör få stanna vid det ytterst obetydliga, som för den saken hittills blifvit åtgjort.

Att staten, utom der densamma — såsom i vissa delar af Norrland — har mera direkt gagn af att bringa odling och kultur till stånd genom bidrag utan återbetalningsskyldighet, skulle främja det här af mig antydda syftet, vore enligt min tanke ingalunda gagneligt, enär derigenom säkerligen liknöjdhet och försoffning skulle främjas samt ständiga pockanden på mera hjälp framkomma, men så pass viktig synes mig saken, att staten här, likasom i så många andra fall, då dess intressen det påkallar, icke bör tveka att offra något för ändamålet, och då nu landets tillgångar tyckas vara rikligare än måhända någonsin tillföre, håller jag före, att man handlade i statens välförstådda intresse, derest man nu, under den goda dagen af de befintliga statsöfverskotten, utom hvad som kan komma att afsättas till arbetareförsäkringsfond, äfven afsatte medel till en fond för främjande af det här ofvan af mig åsyftade ändamålet.

På grund af hvad jag här anfört, vågar jag vördsamt hemställa

det Riksdagen måtte besluta att af nu förefintliga öfverskott i statskassan afsätta en million kronor för bildandet af en fond till beredande af lättnader för mindre bemedlade att förskaffa sig egna hem och egna jordbruk; samt

att Riksdagen ville anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och förelägga Riksdagen förslag till en sådan fonds användande för dermed åsyftadt ändamål.

Stockholm den 28 januari 1898.

E. Åkerlund.

Häruti instämma:

A. Göransson.

Carl Sandquist.